

Ana Slišković i Irena Burić (ur.)

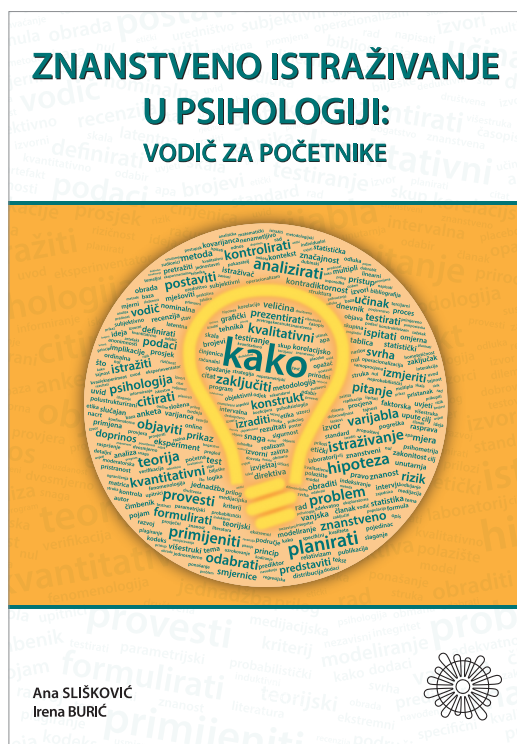
Znanstveno istraživanje u psihologiji: vodič za početnike

Zadar, Sveučilište u Zadru, 2021, 278 str.,
format: B5, ISBN 978-953-3313-078, meki uvez.

Udžbenici koji se bave metodologijom istraživanja predstavljaju u smislu pisanja izrazito zahtjevan izazov jer zahtijevaju obuhvaćanje vrlo širokog i istovremeno vrlo kompleksnog područja. U Hrvatskoj postoji nekoliko udžbenika koji se bave ovim područjem pri čemu dominaciju imaju *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima* (Milas, 2005) te *Osnovne statističke metode za nematematičare* (Petz, 2004) koja će u novijem izdanju biti preimenovana (i nadopunjena) kao Petzova statistika (Petz, Kolesarić i Ivanec, 2012) u čast originalnom autoru. Iz ove perspektive knjiga *Znanstveno istraživanje u psihologiji: vodič za početnike* (u daljnjem tekstu *Vodič*) urednica Ane Slišković i Irene Burić predstavlja značajan poduhvat i iskorak u području poučavanja metodologije.

Kao temeljno pitanje prije čitanja ove knjige nameće se smisao izdavanja novog udžbenika uz one već postojeće. Većina udžbenika metodologije je ili obimna i obuhvaća razmjerno veliku količinu detalja ili su vrlo sažeti s nedovoljnom količinom informacija. Urednice *Vodiča* navode da je njihov cilj bio napraviti istovremeno sažet, ali i sveobuhvatan prikaz svih faza istraživačkog procesa.

Vodič predstavlja zbirku pet tematski usmjerenih poglavlja koja su pisali različiti autori. Prednost ove metode u odnosu na pisanje cijele knjige od strane jednog ili više autora je smanjeno opterećenje za autore i istovremeno

specijalizacija autora za ona područja u kojima su najkompetentniji. S druge strane, iz uredničke pozicije, izazov predstavlja ujednačavanje stila pisanja, didaktičkog pristupa i obuhvata pojedinih dijelova. Urednice *Vodiča* uspjele su osigurati standard kvalitete i osigurati da se istaknu kvalitete svakog autora. U nastavku će ukratko biti opisan sadržaj poglavlja.

U poglavlju „Što istražiti?“ autorica Andrea Tokić vrlo sažeto prikazuje temeljne postavke znanstveno-istraživačkog rada, predstavlja pojmove teorije, konstrukata, istraživačkih pitanja i drugog. Svrha poglavlja je uputiti čitatelja u osnove postavljanja istraživačkih pitanja i hipoteza te dati temeljni pregled o tome kako pretraživati znanstvenu literaturu.

U poglavlju „Kako istražiti?“ autorica Ana Slišković donosi pregled osnovnih metodoloških pristupa u psihologiji sa orijentacijom na deskriptivne metode istraživanja, korelacijska istraživanja i eksperimentalna istraživanja. Kroz ova poglavlja autorica daje opis svih važnijih pristupa i vrsta istraživanja te se posebno ističe pregled kvalitativnih istraživačkih pristupa te mogućnosti za kombiniranje kvalitativnih i kvantitativnih pristupa. Kao zanimljiv dio napravljen je kratki pregled temeljnih epistemoloških perspektiva znanosti poput pozitivizma, socijalnog konstruktivizma i drugih te njihov odnos sa odabirom istraživačkog nacrtta. Ovo poglavlje je najopsežnije u samom *Vodiču*, što je i opravdana odluka, te je u procesu planiranja istraživanja iznimno korisno za inicijalni odabir pristupa. Kao praktično važan dio, može se izdvojiti obrazlaganje i strukturiranje nacrtta istraživanja, čime se čitateljima omogućuje sustavna polazišna točka za istraživanje i referentna točka za primjenu aspekata opisanih u drugim poglavljima *Vodiča* (npr. etičkih aspekata).

Poglavlje „Kako obraditi podatke?“ podijeljeno je u dva veća podpoglavlja. Autorice Irena Burić i Ana Slišković u podpoglavlju o analizi kvantitativnih podataka obrađuju temeljne statističke metode, počevši od osnovnih deskriptivnih metoda do strukturalnog modeliranja. Odabrani pristup temelji se na prikazu logike statističkih metoda, osnovnoj terminologiji i uvjetima korištenja. Kao osnovna paradigma korišten je tzv. frekvencionistički pristup, kao najčešća paradigma koja se danas primjenjuje u suvremenoj psihologiji bez spominjanja onih rjeđe korištenih poput primjerice Bayesovog pristupa. Iz perspektive *Vodiča* kao udžbenika, svrha ovog poglavlja je

omogućiti čitatelju planiranje adekvatnog statističkog pristupa i osnovnog odabira analize za postavljeni problem. U poglavlju se ne ulazi u same metode izračuna te je zaseban dio posvećen računalnim programima za statističku obradu podataka u kojem se opisuju upravo oni koji se najčešće koriste u istraživačkoj praksi. U drugom podpoglavlju o analizi kvalitativnih podataka obrađuju se temeljne paradigme od tematske analize i utemeljene teorije do onih rjeđe korištenih poput interpretativne fenomenološke analize i analize konverzacije. U poglavlju se osim paradigmi predstavljaju odgovarajuće metode analize i vrste istraživačkih pitanja.

U poglavlju „Kako napisati znanstveno-istraživački izvještaj?“ autori Benjamin Banai i Irena Pavela Banai opisuju osnove postupka pisanja znanstvenog rada uključujući strukturu pojedinih poglavlja i pregled postupka objave rada u znanstvenim časopisima. Autori daju niz korisnih savjeta vezanih uz strukturiranje izvještaja, ali i upute za ispravno referenciranje radova te preporuke za računalne programe za stvaranje bibliografije. Uz navedeno, u poglavlju se opisuje struktura preglednog rada, ali i kao posebno zanimljivo, naputci za izlaganje na skupovima sa preporukama za strukturiranje prezentacije i postera. Kao temeljno obilježje ovih preporuka ističe se suvremeni pristup dizajnu i vrlo jasno navođenje čitaoca na to da izlaganja na znanstvenim skupovima osim temeljne komunikacijske imaju i marketinšku ulogu, uključujući i preporuke kako povećati njihovu vidljivost.

Posljednje poglavlje *Vodiča* „Etički aspekti znanstveno-istraživačkog rada u psihologiji“ autorice Jelene Ombla tiče se temeljnih postavki etike u psihologijskim istraživanjima pri

1 Dostupno na https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/NEPID/Eti%C4%8Dki%20kodeks%20istra%C5%BEivanja%20s%20djecom_%20revidirana%20verzija%202020.pdf

čemu se tumače osnovna načela poput pozicije moći, prava na informirani pristanak, zaštite od nepotrebnih rizika i drugih. U najkraćim crtama, najvažniji doprinos ovog poglavlja je pozicioniranje etičkih aspekata kao neizostavnog dijela svakog psihologijskog istraživanja. U poglavlju se također nudi pregled temeljnih etičkih dokumenata i pravila postupanja pri prijavi nacrtu etičkim povjerenstvima. Kao izvjesni nedostatak, u poglavlju se prikazuje i Etički kodeks istraživanja s djecom iz 2003. godine, dok je otprilike istovremeno s izdavanjem *Vodiča* objavljeno novo izdanje Etičkog kodeksa istraživanja s djecom (Ajduković i Keresteš, 2020.)¹. Na žalost, cijena izrade knjige koja nudi pregled aktualnih dokumenata i propisa je da će biti potrebno ažuriranje koje će pratiti promjene ovih dokumenata. S druge strane, upravo je referiranje na ove dokumente dodana vrijednost knjizi jer čitateljima omogućuje nalaženje relevantnih izvora, a što ujedno traži i odgovornog i angažiranog čitatelja.

Zaključno, u samom naslovu *Vodiča* stoji da je on namijenjen početnicima. Međutim, to ne znači onima koji su u potpunosti početnici u istraživačkom procesu, već postoji zahtjev određenog predznanja koje omogućuje praćenje *Vodiča*. Primjerice, u opisu korela-

cijskog nacrtu istraživanja obrazlaže se uloga supresorskih varijabli kroz odnos bivarijatnih korelacija i beta pondera, što podrazumijeva određena znanja u području regresijske analize. Međutim, i same urednice navode da je namjena *Vodiča* usmjerena studentima za izradu završnih radova, mladim znanstvenicima i drugim stručnjacima, tako da se može računati na određenu razinu metodološkog predznanja. Iz ove perspektive, jedna od važnih koristi *Vodiča* je da on predstavlja vrlo korisnu literaturu u metodološkom kurikulumu gdje je uz učenje statističkih postupaka potrebno savladati i njihovu metodološku podlogu. U *Vodiču* se kao primjeri za određene metode koriste radovi objavljeni na hrvatskom jeziku, čime se čitateljima znatno olakšava praćenje primjene opisanih metoda u praksi. Dodatno, *Vodič* predstavlja i izvrstan repetitorij za one koji su kroz svoj istraživački rad bili usmjereni na korištenje manjeg broja istraživačkih nacrtu s ciljem proširivanja lepeze pristupa za istraživanja psihologijskih fenomena tako da se može zaključiti da *Vodič* predstavlja dobrodošli doprinos metodološkoj literaturi koji će unaprijediti i kvalitetu i kvantitetu znanstvenih istraživanja u psihologiji i drugim srodnim znanostima.

Miroslav Rajter

Korespondencija: Miroslav Rajter
Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
mrajter@unizg.hr

Online: 3. 12. 2021.